

หัวข้อวิจัย	การพัฒนาการจัดการทรัพยากรปูม้าอย่างยั่งยืนบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มประมงเรือเล็กบริเวณอ่าวเพ จังหวัดระยอง
ผู้ดำเนินการวิจัย	ผศ.ดร.เขมภักดิ์ เย็นเปี่ยม, ผศ.สมศักดิ์ เจริญพูล, ดร.دنุสรณ์ กาญจนวงศ์, ผศ.ดร.กุลธิดา ภูษัง, นางศิริมา สุวรรณศรี
ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ศิริสรหรือ
หน่วยงาน	หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต โรงเรียนกฎหมายและการเมือง มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ปี พ.ศ.	2561

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคการจัดการทรัพยากรปูม้าบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มประมงเรือเล็กบริเวณอ่าวเพ จังหวัดระยอง 2) ศึกษารูปแบบการจัดการทรัพยากรปูม้าที่สืบฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มประมงเรือเล็กบริเวณอ่าวอื่นๆ ในจังหวัดระยอง 3) ศึกษาการพัฒนาการจัดการทรัพยากรปูม้าอย่างยั่งยืนบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มประมงเรือเล็กบริเวณอ่าวเพ จังหวัดระยอง ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยเป็นการทำการวิจัยร่วมกับผู้ประกอบอาชีพประมงเรือเล็กอวนจมปู และเจ้าหน้าที่/นักวิชาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการตรวจสอบข้อมูล ใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Data Triangulation) ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัญหาและอุปสรรคการจัดการทรัพยากรปูม้าแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะก่อนที่มีการกั้นแนวเขตการอนุรักษ์ปูม้าพบปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ คือ การที่ไม่มีการกำหนดแนวเขตการอนุรักษ์ที่ชัดเจน ทำให้เรือบางลำนำอวนเข้ามาวางในบริเวณที่แกนนำกลุ่มประมงปล่อยลูกปลูงสู่ทะเล ในขณะที่ระยะหลังจากที่มีการกั้นแนวเขตอนุรักษ์ที่ชัดเจนแล้วพบปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ คือ ยังมีชาวประมงบางคนที่ยังคงฝ่าฝืนมาตรการที่กำหนดไว้ โดยยังคงลักลอบเข้ามาวางอวนในเขตพื้นที่อนุรักษ์ปูม้าเป็นระยะๆ แม้จะว่ากล่าวตักเตือนและลงโทษตามมาตรการที่กำหนดไปแล้วก็ตาม 2) รูปแบบการจัดการทรัพยากรปูม้าที่สืบฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มประมงเรือเล็กบริเวณอ่าวอื่นๆ พบว่า ใช้การอนุรักษ์ควบคู่กับไปการทำธนาคารปูม้า โดยชุมชนมองเห็นปัญหาและจัดการปัญหาด้วยตนเองก่อน จากนั้นหน่วยงานในพื้นที่และภาคเอกชนจึงเข้ามาสนับสนุน 3) การพัฒนาการจัดการทรัพยากรปูม้าอย่างยั่งยืนบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มประมงเรือเล็กบริเวณอ่าวเพ จังหวัดระยอง พบว่า มีการปรับเปลี่ยนการกำหนดเขตอนุรักษ์ปูม้าใหม่ โดยกั้นให้เป็นพื้นที่มีขนาดเล็กที่เรียกว่า “พื้นที่ไข่แดง” ควบคู่ไปกับการทำธนาคารปูม้า

คำสำคัญ: การพัฒนา, การจัดการทรัพยากรปูม้า, ยั่งยืน, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, กลุ่มประมงเรือเล็ก